Agendapunt:

Vertrouwelijkheid:
Openbaar

Meppel.

Aan de Gemeenteraad.

Raadsvoorstel nr.
1548760

Onderwerp:
Vaststelling Transitievisie Warmte

Voorgesteld besluit:
de Transitievisie Warmte vast te stellen.

Inleiding:
Landelijk is er een klimaatakkoord gesloten. Hierin is afgesproken dat de gebouwde omgeving niet langer afhankelijk mag zijn van aardgas. Voor het verwarmen van gebouwen en koken op aardgas moet een duurzaam alternatief in de plaats komen. Naast het terugdringen van de CO2 uitstoot liggen het einde aan de gaswinning in Groningen en geopolitieke redenen hieraan ten grondslag. In het Klimaatakkoord is vastgelegd dat elke gemeente uiterlijk eind 2021 een Transitievisie Warmte heeft vastgesteld. In de Transitievisie Warmte legt u een tijdspad vast waarop wijken van het aardgas gaan. Voor wijken worden ook de voorkeursalternatieven benoemd. Het is nog geen definitieve keuze. Deze wordt later met de wijk/het bedrijventerrein verkend, verder uitgewerkt en definitief gemaakt.

In 2019 heeft, samen met stakeholders, een eerste verkenning(sprintsessie) van de Transitievisie Warmte plaatsgevonden. In 2020 is een peilnota door u behandeld in 'De Ronde'. Vervolgens heeft u kennis gemaakt met de werkgroep Transitievisie Warmte. Deze werkgroep bestaat uit ruim 30 stakeholders (netbeheerders, energiecoöperaties, woningbouwcorporaties, huurdersverenigingen, vertegenwoordigers van het bedrijfsleven, betrokken inwoners en ondernemers, experts). Op 29 oktober 2020 heeft u de startnotitie voor de Transitievisie Warmte vastgesteld. Sinds de sprintsessie is op geregelde basis samen met de werkgroep hard gewerkt aan de Transitievisie Warmte. Dat resulteerde uiteindelijk in een Ontwerp Transitievisie Warmte. Deze is op 6 april 2021 door het college vastgesteld en vrijgegeven voor inspraak. U bent hierover geïnformeerd middels een memo (1487558).

In de periode eind mei tot half juli 2021 zijn inwoners en ondernemers uitgenodigd om te reageren op de visie. Dit kon door een formele inspraakreactie in te dienen op basis van de gepubliceerde en terinzage gelegde stukken. Daarnaast was er een heel divers scala aan participatiemethoden. Er is door de samenleving volop geparticipeerd. Voor de online bijeenkomsten zijn ook uitnodigingen naar de raadsleden gegaan. Op basis van de uitkomsten van de participatie is de Ontwerp Transitievisie Warmte gewijzigd. Het is nu aan u om de input van de samenleving en de definitieve Transitievisie Warmte te beoordelen.

Beoogd (maatschappelijk) effect
Het Rijk heeft, samen met bedrijven en organisaties, het klimaatakkoord vastgesteld. Hierin staat dat we in 2030 in Nederland bijna de helft (49%) minder broeikasgassen(waaronder CO2) uit stoten dan in 1990. Dit om de stijging van de gemiddelde wereldtemperatuur te beperken. De CO2 uitstoot wordt met name

veroorzaakt door energieopwekking en verbruik. Meer dan de helft van onze energiebehoefte bestaat uit warmte. De warmtetransitie is daarmee essentieel om de CO2 uitstoot terug te dringen. Onderdeel van deze doelstelling is dan ook dat in 2050 in Nederland 7 miljoen woningen en 1 miljoen gebouwen van het aardgas af moeten zijn. Als eerste stap moeten in 2030 de eerste 1,5 miljoen bestaande woningen van het aardgas af zijn. Meppel wil in 2040 CO2 neutraal zijn (programma duurzaamheid 2020) en dat vereist dus ook om dan de gebouwen van het aardgas af te hebben. De warmtetransitie levert naast het tegen gaan van de opwarming van de aarde ook een bijdrage aan de toekomstbestendigheid van het woon, leefklimaat in Meppel. Door besparingen op de energierekening te verkennen biedt de transitie aanknopingspunten voor inwoners met een smalle beurs. Ook betekent de warmtetransitie nieuwe business voor het bedrijfsleven.

Argumenten

1.1. De inspraaknota geeft antwoord op de ingediende inspraakreacties.
Er zijn 13 zienswijzen ontvangen. In de reactienota zijn de inspraakreacties samengevat weergegeven en is hierop een reactie geformuleerd.

1.2. De inspraaknota geeft aanleiding voor wijzigingen in de Transitievisie Warmte.
Naar aanleiding van de inspraakreacties wordt voorgesteld om in de visie meer aandacht te besteden aan de thema's duurzame gassen (groen gas, waterstof) en de inzet van biomassa. In de tekst wordt verduidelijkt dat de gemeente Meppel niet in wil zetten op dwang. Er zal verduidelijkt worden waar de grondslag vandaan komt voor de keuze om in 2040 CO2 neutraal te zijn. Het thema betaalbaarheid zal worden verduidelijkt en de informatie daarover geoptimaliseerd. Er wordt verduidelijkt dat een hybride variant ook een eindoplossing zou kunnen zijn.
Daarnaast wordt een aantal aandachtspunten meegenomen voor het vervolgtraject. Het gaat hier om de betaalbaarheid, praktische aandachtspunten, aandacht voor contracteerbaarheid en optimaliseren van CO2 reductie. Ook het aanhouden van het juiste tempo wordt meegegeven als aandachtspunt. Aandacht voor 'geen spijt maatregelen', momentum, geluidsoverlast en uitvoeringscapaciteit.
De uitkomsten van de participatie betekenen geen wijzigingen in volgorde of voorkeurstechniek.

2.1. Met het participatieverslag wordt waardevolle input uit de samenleving goed geborgd voor het vervolg.

Met de inzet van diverse participatie- en communicatietools (swipocratie, gastenboeken, interviews, dialoogavonden) is ingezet op het activeren van een zo groot mogelijke en diverse groep aan betrokkenen. Zowel inwoners (huur en koop) als ondernemers. Er zijn in totaal meer dan 2.000 reacties binnengekomen. Deze input gaat ons enorm helpen bij het zetten van vervolgstappen in de warmtetransitie. Met het participatieverslag zorgen we voor goede documentatie en raadpleegbaarheid.

2.2. Het participatieverslag geeft aanleiding voor wijzigingen in de Transitievisie Warmte.

Uit de participatie komt naar voren dat we in de Transitievisie Warmte beter moeten aangeven dat we geen technieken uitsluiten. Ook moeten we bepaalde technieken (duurzame gassen en biomassa) beter positioneren zodat het voor de inwoner en ondernemer duidelijker wordt hoe we als gemeente tegen de inzet van deze technieken aankijken. Er ontstaat soms het gevoel alsof de Transitievisie Warmte al een definitieve techniekkeuze bevat. Daarom is het goed om in de Transitievisie Warmte uitgebreider stil te staan bij de inhoud van het wijkuitvoeringsplan waarin die definitieve keuze wel gemaakt moet worden. De toelichting ten aanzien van de thema's betaalbaarheid, dwang en tempo moet worden versterkt in de Transitievisie Warmte. Dit zijn thema's die erg leven. Ook de 2-sporen-aanpak moet in de Transitievisie Warmte prominenter naar voren komen. We zetten parallel aan de wijkgerichte aanpak ook Meppel-breed in op 'geen spijt-maatregelen'. Die aanpak wordt ook gewaardeerd in de samenleving. Hierbij besteden we in de toelichting op het spoor van 'geen spijt maatregelen' ook aandacht aan de thema's energiearmoede en de aandacht voor de aanpak voor ondernemers. De uitkomsten van de participatie betekenen geen wijzigingen in volgorde of voorkeurstechniek.

3.1. Met de voorliggende Transitievisie Warmte is voldaan aan de kaders zoals meegegeven door de gemeenteraad.
De Transitievisie Warmte en het doorlopen proces voldoen aan de kaders zoals vastgelegd in de door de raad vastgestelde startnotitie.

3.2. Met de vaststelling door de gemeenteraad kan verder uitvoering worden gegeven aan de warmtetransitie in Meppel.

De Transitievisie Warmte biedt handelingsperspectief voor de gemeente Meppel, inwoners, ondernemers, maatschappelijke partners en andere stakeholders.

Kanttekeningen
3.1 De Transitievisie Warmte van Meppel is niet in beton gegoten.
De Transitievisie Warmte is een flexibel document. De visie wordt elke 5 jaar herzien om in te kunnen spelen op nieuwe ontwikkelingen, innovaties en de voortgang. Uit de participatie blijkt ook dat de inwoners en ondernemers dit belangrijk vinden. Bovendien wordt in de Transitievisie Warmte van Meppel een eindbeeld geschetst dat uiteindelijk op wijkniveau nog nader moet worden uitgewerkt. Pas bij die uitwerking in het kader van de wijkuitvoeringsplannen worden definitieve keuzes gemaakt.

3.2. Het is nog onzeker of de ambitie in de Transitievisie Warmte haalbaar is.
De ambities zijn dat één of meerdere wijken in 2030 aardgasvrij zullen zijn en dat in de rest van Meppel aanzienlijke resultaten worden geboekt op het uitvoeren van geen spijt maatregelen. De gemeente Meppel wil hiermee een tempo maken dat kan rekenen op draagvlak in de samenleving. Uit de participatie kwam naar voren dat de inwoners en ondernemers dit aspect ook belangrijk vinden. Het aanhouden van het tempo dat kan rekenen op draagvlak betekent echter wel dat er nog een versnelling nodig is om in 2040 CO2 neutraal te kunnen zijn. Er zijn

echter een aantal factoren die deze versnelling op dit moment onzeker maken. De transitie is afhankelijk van de bereidheid van eigenaren. Dat geldt voor individuele huishoudens en ondernemers. Maar zeker ook voor de woningbouwcorporaties. Waarbij de grootste woningbouwcorporatie van Meppel een ander ambitieniveau heeft dan de gemeente. Woonconcept wil in 2050 CO2 neutraal zijn. Daarnaast wordt het daadwerkelijke realisatietempo bepaald door een aantal andere factoren waaronder de publieke opinie, denk hierbij aan manier waarop de proeftuinen in het nieuws verschijnen. Ook speelt dat (financiële) ondersteuning en (juridische) instrumenten nog in ontwikkeling zijn bij het Rijk. Het Rijk heeft aangegeven een aantal randvoorwaarden te gaan verankeren in wet- en regelgeving. Op dit moment is dit nog niet ingeregeld. Ook de uitvoeringscapaciteit in de techniekssector is een knelpunt.

3.3. De betaalbaarheid van de warmtetransitie moet nog blijken.
De betaalbaarheid is een belangrijk punt voor een succesvolle warmtetransitie. Dat bleek ook uit de participatie. In het klimaatakkoord is overeengekomen dat de transitie voor de burger woonlastenneutraal gebeurt. De betaalbaarheid kent echter nog onzekerheden. Deze is afhankelijk van onder andere de technische mogelijkheden in een wijk/woning en de ontwikkelingen hiervan. De omvang van de bijdrage vanuit het Rijk en de vorm waarin deze door het Rijk beschikbaar wordt gesteld is ook van invloed op de betaalbaarheid. De Transitievisie Warmte bevat al wel een indicatieve inschatting van de kosten bij verduurzamingsmaatregelen. In de visie wordt ook getoetst aan de landelijke startanalyse om te komen tot de techniekkeuze met de laagste maatschappelijke kosten. Het belang van betaalbaarheid wordt nog eens door u onderstreept met de aangenomen motie over energiearmoede tijdens de behandeling van de programmabegroting voor 2021 en de aangenomen motie over betaalbaarheid tijdens raadsbehandeling van de RES 1.0. In het bijzonder speelt betaalbaarheid een rol voor de inwoners met een smalle beurs. In de visie wordt hier op ingespeeld door rekening te houden met de volgorde van de wijkaanpak. En ook door bij de geen-spijt maatregelen een wijkgericht accent op energiearmoede toe te passen. In het kader van de uitwerking van de plannen in de vorm van wijkuitvoeringsplannen speelt de betaalbaarheid een nog belangrijkere rol.

3.4. De Transitievisie Warmte beschrijft geen integrale opgave per wijk.
We kijken naar meekoppelkansen. Ambities die kunnen meeliften met de Transitievisie Warmte en andersom. Maar de visie richt zich primair op de warmtetransitie. In het kader van de wijkuitvoeringsplannen is het van belang om met de samenleving te beoordelen hoe integraal de opgave het best kan worden aangevlogen.

3.5. De Transitievisie Warmte gaat niet over de warmte die nodig is voor industriële processen.
De gemeenteraad heeft in het kader van de concept-RES de oproep gedaan om er voor te zorgen dat de industrie, die een grote warmteconsumptie heeft, ook wordt aangezet tot verduurzaming. De wethouder heeft in het kader van de startnotitie voor de warmtetransitievisie toegezegd dat er wordt ingezet op het maken van prestatieafspraken met het bedrijfsleven in Meppel. De ambtelijke inzet hierop is

samen met die van de RUD georganiseerd. Uit de participatie kwam ook naar voren dat de verduurzaming van bedrijven een eigen aanpak nodig heeft. In het spoor 2 (geen spijt maatregelen) krijgt de bedrijvenaanpak een eigen plek. Insteek is om de verduurzaming integraal en samen met stakeholders aan te vliegen.

Integrale afstemming
jurist, team Advies; strateeg fysiek domein, team Ruimte en Initiatief; adviseur duurzaamheid, team Duurzaam; adviseur duurzaamheid, team Duurzaam; communicatie adviseur, team Advies;

Financiën
De vaststelling van de TVW heeft op zichzelf geen directe financiële consequenties. De uitvoering van de TVW valt primair onder de regie en verantwoordelijkheid van de gemeenten. De uitvoering zal vanwege de benodigde inzet, capaciteit en investeringen wel aanvullende financiële middelen vergen. Als eerste het opstellen van een wijkuitvoeringsplan en de inzet op geen-spijt maatregelen. Binnen programma 11 Duurzaamheid is hiervoor budget gereserveerd. Het is nog onbekend of en welke financiële ondersteuning er komt vanuit het Rijk. De wijze van uitvoering en aanvullende activiteiten hangen samen met de financiële middelen vanuit het Rijk.

Effecten overige programma's
In de Transitievisie Warmte wordt in de aanpak rekening gehouden met betaalbaarheid en in het bijzonder het aspect energiearmoede (Motie Energiearmoede 12-11-2020). De Transitievisie is onderdeel van het terugkerende interne afstemmingsoverleg over de Omgevingsvisie (zwaluwstaartoverleg). De warmtetransitie krijgt op dit moment zijn plek in de stappen die worden gezet rondom de totstandkoming van de Omgevingsvisie. Dit sluit aan bij het uitgangspunt de ambitie uit de Transitievisie in te pluggen in het proces van de Omgevingsvisie, zoals genoemd in de Nota van Uitgangspunten Omgevingsvisie van juni 2021. Daarnaast wordt per stap de toepassing van de andere instrumenten vanuit de omgevingswet (programma en omgevingsplan) beoordeeld.

Communicatie
De leden van de werkgroep Transitievisie Warmte worden na besluitvorming in kennis gesteld.

Uitvoering
Na besluitvorming kunnen ambtelijk de voorbereidingen voor het vervolg worden opgestart. Dit betreft het opstellen van een plan van aanpak.

Effecten op pijlers duurzaamheid
zie hiervoor onder de kop 'beoogd effect'

Bijlagen
1.Reactienota inspraak Ontwerp Transitievisie Warmte;
2.Participatieverslag ontwerp transitievisie warmte Meppel;
3.Transitievisie Warmte;

Burgemeester en wethouders,
de secretaris, de burgemeester,

A.J. Kastelein R.T.A. Korteland